

GRADIVO – OCENI – POROČILO

DOSLEJ NEZNANI FINŽGARJEVI PISMI

Ulrichu Dobniku

1

Ljubi moj koroški dijak!

Tvoje pismo sem prejel. Poslala mi ga je Akademija. Moj naslov sedaj je: Fr. Finžgar, Ljubljana, ulica Dobrilova 30. Prav je, ako pišeš na ta naslov, da pismo prej dobim.

Takole je z mano: Še par mesecev pa bom star 88 let. Omagal sem. Boleharim. Kljub temu naj bo tako. Pošlji mi eno samo povestico, ki se ti zdi najboljša. Prebral jo bom in povedal svojo misel. Prav sedaj nimam in ne morem imeti drugega dela, pa šope starih svojih pisem pregledujem in požigam. O, tudi jaz sem bil mlad in se smehljam svojim pesmim in spisom, že v 4. gimnaziji sem se lotil tega dela.

Torej: dobro te razumem in pošlji mi. Prav rad bi ti kaj malega poslal v denarju, toda kako? Morda po Prosvetni zvezi? Sporoči mi. Ker mi je bomba nogo prestrelila, ne morem v mesto. Pa bom že koga dobil, da namesto mene opravi.

Pozdravljen!

F. S. Finžgar
Dobrilova 30

2/XI 1957

2

F. S. Finžgar
Ljubljana
Dobrilova 30

12/ XI 1957

Dragi moj!

Pismo in črtico prejel in jo takoj prebral. To so začetki. Saj moji niso bili drugačni (v 4. gimnaziji). Jezik je kar dober. Samo se morate navaditi, da pišete lažje čitljivo. To je pogoj, da bo kdo tako ročno pisavo rad in hitro mogel brati. Vse to pa kar mimogrede.

Snov: Reven fant, bogate hiše pa deklica. Prva ljubezen in seveda usodna, ker takega začetnega tovarniškega delavca prav mlada deklica res utegne imeti rada. Začetna ljubezen, ki nič ne gleda na denar in bogastvo. Dekle hitro zori, no, in tedaj postaja tudi previdno praktična in si izbere drugačnega fanta za ženina. Za fanta je to tragično, za dekleta čisto naravno. Pomagajo ji gotovo tudi domači. Za tako vsebino bi bilo že treba bolj razodeti tragiko take ljubezni. Tragika je za fanta usodna, izgine od doma.

Ta dva momenta bi bilo treba v tej črtici zelo poudariti in literarno razviti. To pa je že težje psihologično delo. Temu še v črtici niste povsem kos. Nič ne de. Vsak začetek je težak in mnogo se je treba truditi, duševno razmišljati pa tudi kaj podobnega, a *vzorno* napisanega brati. Ne veliko. Stari so rekli: Bojim se bralca ene same knjige. Zares dobre in preudarjene.

Naj ti to zadostuje. Zares sem se postaral in morda tudi v oceni in sodbi nisem več pravi.

Rokopis ti vračam in te lepo pozdravljam

vdani F. S. Finžgar
Dobrilova 30. Ljubljana

Prav isti dan sem dobil iz južne Amerike dokaj dolgo pismo nekega delavca. Ni mi poznan. Hudo moder bi bil rad in bi rad kaj napisal. ????

Opombe

Za urednika zbranega dela kateregakoli književnika je iskanje njegove korespondence dolgotrajno in mučno delo, saj obstaja kljub skrbnemu poizvedovanju in zbiranju vedno možnost, da ni našel vseh književnikovih dopisovalcev in da še vedno kje tiči kako neznano pismo. To se je nehote zgodilo tudi pri objavi pisem v Finžgarjevem *Zbranem delu XIV* (Pisma I, Ljubljana 1996) in *XV* (Pisma II, Dostavki, Ljubljana 1999), ki ju je uredil Jože Šifrer. Očitno se ni ohranila v pisateljevi zapuščini nobena sled, ki bi urednika usmerila h koroškemu prejemniku dveh pisateljevih pisem. Zanju sem naključno izvedel 5. aprila 2011 na Slovenskem znanstvenem inštitutu na Dunaju. Po mojem predavanju *Pesnik Ivan Hribovšek in Dunaj* me je prijazno ogovoril g. mag. Ulrich Dobnik, ki stanuje v avstrijski prestolnici, in mi povedal, da hrani dve Finžgarjevi pismi. Predlagal sem mu natis, s katerim se je takoj strinjal. Kmalu mi je poslal v Ljubljano njuni fotokopiji s spremnim pojasnilnim pismom, datiranim 5. maja 2011, v katerem je med drugim opisal ozadje svojega kratkega dopisovanja s pisateljem:

V prilogi Vam pošiljam dve fotokopiji dveh pisem, kateri sem prejel leta 1957 od pisatelja Franca Saleškega Finžgarja.

Bil sem tedaj v sedmem razredu humanistične gimnazije v Celovcu (Bundes-Gymnasium in Klagenfurt, Völkermarkter Ring 27). Prvih šest razredov gimnazije sem bil v internatu Marijanišča na Plešivcu (Tanzenberg). Tam je izhajal od leta 1952 do leta 1958 slovenski dijaški list z imenom KRES, katerega je izdajal Florjan Lipuš. V Kresu sem tedaj objavljajl pesmi, balade ter tudi članke in črtice pod psevdonimom »Ermanov Vrh« (po domače se je pri nas reklo »pri Ermanu«). Rodil sem se 6. 6. 1940 v vasi Graben 4, občina Dobrla vas (Eberndorf), okraj Velikovec (Völkermarkt). Ljudsko šolo sem obiskoval v Kazazeh (Edling), potem šest razredov gimnazije na Plešivcu, sedmi in osmi razred pa v Celovcu, kjer sem junija 1959 tudi maturiral. Jeseni istega leta sem se vpisal kot študent na pravno fakulteto univerze na Dunaju. Po končanem študiju prava sem postal uradnik, najprej v okviru ministrstva za socialne zadeve in od leta 1972 naprej kot višji uradnik v Uradu zveznega kanclerja Republike Avstrije. Tam sem ostal do upokojitve leta 2003.

V Celovcu sem bival v Dijaškem domu Slovenske prosvetne zveze (Tarviser Strasse 16). Pisal sem tedaj pesmi in črtice (povečini samo za omaro). Sem pa tja sem to ali ono pesem objavil v Slovenskem vestniku ali v kakšnem koledarju. V letu 1960 sem pisal v reviji Mladje pod psevdonimom Udo Duko (*Ulrich Dobnik Dunaj/Koroška*).

Jeseni leta 1957 sem pisal priljubljenemu pisatelju F. S. Finžgarju. Posebno znan je bil tedaj kot avtor romana *Pod svobodnim soncem* in cele vrste napetih zgodb in zanimivih povesti. Hotel sem sam zase vedeti, ali sem uspešnejši v epiki ali pa v liriki. Zato sem prosil Finžgarja za oceno osnutka neke povesti. Moram pa pripomniti, da tedaj še nisem imel pisalnega stroja in da sem pisal s črnilom. Moja pisava je bila težko čitljiva (in je še danes). Zato sem se zelo razveselil, da mi je Finžgar kljub temu v zelo kratkem času odgovoril. Na kateri naslov sem Finžgarju poslal prvo pismo, danes ne vem več. Osnutek povestice, katero sem dal Finžgarju v oceno, se ni ohranil.

Finžgar je obe pismi napisal s pisalnim strojem in v obeh je nekaj strojepisnih napak, ki so najbrž posledica pisateljeve visoke starosti, zato jih je urednik v prepisu za objavo popravil. Pisatelj je v obeh pismih dodal strojepisnemu podpisu z naslovom ljubljanskega prebivališča tudi lastnoročni podpis z zelenim črnilom. Z njim je vnesel v pismi tudi nekaj besednih popravkov, ki jih je urednik v prepisu upošteval.

P r v o p i s m o. – Naslov na ovojnici: Dijak gimnazije [v izvorniku piše »gimnazija«, kar je najbrž pomota], D o b n i k U l r i c h, Klagenfurt – Celovec, Traverserstrasse [prav: Tarviser Strasse]16/I, Kärnten Austria. Poštni pečat: Ljubljana, 2. 11. [19]57, [ob] 18 [uri]. Izvirnik pisma hrani naslovljenec na Dunaju. – *Akademija*: Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, kamor je Dobnikovo pismo najprej prišlo; Finžgar je bil njen član. – *poslal v denarju*: Finžgar je bil pripravljen podariti mlademu dopisovalcu manjši znesek denarja, kar razodeva njegov socialni in mecenski čut. – *po Prosvetni zvezi*: Slovenska prosvetna zveza, ena od organizacij koroških Slovencev. – *mi je bomba nogo prestrelila*: 9. marca 1945 so zavezniška letala bombardirala Ljubljano, delno porušile tudi pisateljevo hišo v Trnovem, pisatelja pa poškodovale; skoraj je oglušel, zaradi drobca jekla v nogi, so ga morali operirati.

D r u g o p i s m o. – Naslov na ovojnici: Stud. gimnazia, Dobnik Ulrich [ime in priimek sta podčrtana s pisalnim strojem], Celovec (Klagenfurt), Tarviserstrasse

16/I, Kärnten Austria. Poštni pečat na tej pisemski ovojnici ni ohranjen, ker je bila po prejemu pisma znamka odtrgana zaradi filatelističnega vzroka. Izvirnik pisma hrani naslovljenec na Dunaju. – *F. S. FINŽGAR*: pisatelj je svoj naslov v zgornjem levem kotu odtisnil z osebnim pečatom, ki ga je pomočil v posebno blazinico z vijoličastim črnilom. – *12/XI 1957*: ta datum v zgornjem desnem kotu je Finžgar napisal rokopisno z zelenim črnilom. – *vzorno*: besedo je pisatelj podčrtal z zelenim črnilom. – *Rokopis ti vračam in te lepo pozdravljam*: v besedi *rokopis* manjka v izvirniku zlog -ko-, ki ga je pisatelj pozabil natipkati; za besedo *vračam* je postavil piko in po večjem presledku nadaljeval z malo začetnico *in te lepo*; urednik meni, da je pisatelj celotno besedno zvezo nazadnje pojmoval kot en stavek, zato je v prepisu opustil pisateljevo piko in presledek.

Marjan Dolgan

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU